

A horvát költői próza antológiája

Fehér Ferenc

A horvát szerelmi líra és a horvát szatirikus költészet korábban megjelentetett antológiái után ismét egy úrt pótol a különben igen gazdag horvát könyvkiadásban ez a specifikus gyűjtemény, s egyúttal nekünk is alkalmat nyújt arra, hogy gondos, hozzáértő válogatásban (az antológia két szerkesztője költő és esztéta) áttekintést kapjunk a horvát költészetnek erről az értékes ágazatáról. Időrendi sorrendben, Djalski Ksaver Sandor-tól Slavko Mihalić-ig és Zlatko Tomičić-ig negyvenöt horvát költő verses prózájából kapunk 230 szemelvényt.

Az utóbbi hetven esztendő horvát líráját át meg átjárta a korabeli fejlett nyugati irodalmak élesztő hatása; az a differenciáló nagy folyamat, amelyet Aloysius Bertrand ritmikus költői prózája és Walt Whitman formaforradalma, a szabadvers indított el, s amelynek első határvívét Baudelaire versújító géniusza (Petit poèmes en prose) jelzi. Azonban nemcsak az új lehetőségek s az idegen minták abszorválását jelentette ez, hiszen olyan egyéniségek voltak a horvát költői próza élenjáró művelői, mint pl. Fran Mažuranić, Tin Ujević és Miroslav Krleža, akik épp ezért jogosan kaptak több teret a gyűjteményben is.

A horvát költői próza első jegyeit Fran Mažuranić lírai igényességű tollrajzaiban találjuk meg, s a horvát realista korszaknak ő egyúttal a legjobb ilyen képviselője.

A modernnek (Milivoj Dežman, Filip Marušić, Vladimir Nazor, Andrija Milčinović, stb.) után a két háború közti horvát költészetben születnek meg a költői próza legkitűnőbb alkotásai, s ezek közül is kiválnak Tin Ujević reprezentatív erejű írásai. A Miroslav Krležát képviselő „Tizenegy lírai motívum prózában” a horvát költői nyelv kivételes csúcását jelenti.

* A horvát költői próza antológiája a zágrabi Matice Hrvatska kiadásában jelent meg, 1958-ban. Szerkesztette: Dragutin Tadijanović és Zlatko Tomičić.

A háború utáni nemzedék tagjai közül Slavko Mihalić mutat fel leg-
többet a költői próza művelésében.

Nyilván a kronológiai teljességre való törekvés okozhatta, hogy a gyűj-
temény különben igen jóérzékű, lelkiismeretes szerkesztői beiktattak néhány
olyan szemelvényt is, amelyek nem többek lírai hangulatú karcolatoknál,
másrészt zárt gondolatrítmusos szabadversekkel is találkozunk. Mentségükre
szolgálhat az a vitathatatlan körülmény, hogy a széppróza árnyalatnyi mű-
fajmegoszlásai között igen nehéz éles határokat megvonni.

Végül hadd állapítsuk meg még egyszer, hogy antológiáink, hasonló
gyűjteményeink még mindig nélkülözik az olvasó tájékozódását megkönny-
nyító, sokoldalú jegyzeteléseket. A Horvát költői próza antológiáját is több
haszonnal forgathatnák, különösen diákjaink, ha a szerkesztők egy kissé
több fáradságot vesznek, és a szerzők betűrendes, csupán születési, illetve
elhalálási évét feltüntető mutatója helyett átfogóbb életrajzi jegyzeteket
adnak.

